

Інформація для батьків та
осіб, які супроводжують
дітей та підлітків з України

У цій брошурі міститься важлива інформація для

- осіб, які опікуються дитиною-біженцем або підлітком-біженцем. Ця інформація також призначена для родичів та знайомих, під чию опіку батьки залишили дитину або підлітка (супроводжуючим особам),
- сімей біженців, які приїхали до Німеччини зі своєю дитиною.

Наступна інформація стосується дітей та підлітків віком від 0 до 18 років за визначенням Конвенції ООН «Про права дитини».

I. ПЕРШІ ВАЖЛИВІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Зверніться до відомства із захисту дітей та підлітків

У Німеччині нікому не дозволяється просто взяти до себе додому дитину. Якщо ви взяли до себе додому дитину або плануєте це зробити, ви повинні звернутися до відомства у справах молоді. Це також стосується випадку, коли батьки дитини дали вам пряме доручення піклуватися про дитину.

Jugendamt (Югендсамт) в Німеччині займається підтримкою та захистом дітей, їхніх сімей та їхніх прав. Якщо діти їдуть без батьків (тобто поодинокі або з родичами або зі знайомими супроводжуючими особами), відомство у справах молоді перевіряє, чи отримали ці повнолітні особи відповідні повноваження від батьків і чи потребують вони підтримки. Крім того, відомство у справах молоді надає допомогу сім'ям та надає їм консультації. Це може бути, наприклад, особа, яка здійснює консультування з питань, пов'язаних з вихованням, або надає підтримку у пошуку дитячого дошкільного центру (Kita) або місця в дитячому садку.

Діти мають право на підтримку

Усі діти-біженці та підлітки-біженці, незалежно від того, чи їдуть вони з батьками чи без них, починаючи з дня свого приїзду мають право на отримання допомоги від відомства із захисту дітей та підлітків. Це право закріплено у Соціальному кодексі відомства із захисту дітей та підлітків (SGB VIII).

Sozialgesetzbuch (Соцялгезецбух) VIII (SGB VIII) містить закон про допомогу дітям та підліткам та регулює, яким чином відомство у справах молоді може і має допомагати дітям та сім'ям. Йдеться про допомогу та фінансову підтримку, яка надається дітям та їхнім сім'ям, якщо вони перебувають у скрутній ситуації. Відомство у справах молоді також має вживати заходів, якщо є ознаки того, що діти чи підлітки не одержують належного догляду та що існує загроза для благополуччя дитини.

Думка дітей враховується

Всі діти та молоді люди відповідно до їх віку та рівня зрілості мають право брати участь у прийнятті рішень, які їх зачіпають. Це право також закріплено у Конвенції ООН «Про права дитини» (ст. 12 Конвенції ООН «ППД») та у законодавстві Німеччини (§ 8 Соціального кодексу VIII). Ви можете посылатися на ці постанови, якщо думка дитини враховується недостатньою мірою. Будь ласка, переконайтеся, що ці права дотримуються. Це також включає делікатне та відповідне до віку пояснення ситуації, в якій опинилися діти чи підлітки. Інформацію щодо цієї теми можна знайти, наприклад, тут: <https://elternratgeber-fluechtlinge.de/> (кількома мовами).

II. ОСНОВНІ ПРАВА ДІТЕЙ ТА СІМ'Ї

Інформація для родичів, друзів та знайомих дітей-біженців (необхідно надати уточнення щодо права на опіку)

- батьки залишили дитину під вашою опікою, або
- ви знайшли дитину, яка рятувалася втечею, і ви продовжили поїзду разом із нею.

Наступна інформація для вас є актуальною. **Це стосується також випадку, коли ви перебуваєте у спорідненості з дитиною!**

Дуже важливо, щоб кожна дитина, яка в'їжджає до Німеччини без опікуна або батьків, зв'язувалася з відомством у справах молоді. Там перевірять, чи хочете ви і чи можете ви дбати про дитину доти, доки у батьків немає такої можливості. Це також означає, що ви можете мати право на підтримку, наприклад, внаслідок визнання прийомною сім'єю.

Існують наступні можливості:

1. Якщо батьки прямо доручили вам дбати про дитину, відомство у справах молоді може підтвердити це доручення. Відповідні довіреності, які батьки мають заповнити та переслати вам, можна знайти тут (німецькою та англійською мовами): <https://dijuf.de/handlungsfelder/ukraine/sorgerechtsvollmachten>.
2. Якщо відомство у справах молоді відразу не підтвердить, що ви маєте право на опіку (наприклад, тому що немає доказів того, що батьки передали вам право опіки), це не означає, що ви відразу ж будете розлучені з дитиною.

У цьому випадку відомство у справах молоді спочатку хотіло б точно з'ясувати, як найкраще забезпечити та розмістити дитину. Відповідне місце може бути у вас як у супроводжуючої особи, а також у іншої особи або в установі. Цей крок називається «тимчасове взяття під опіку».

У будь-якому випадку, ви маєте право запропонувати відомству у справах молоді, щоб дитина залишалася з вами під час процесу встановлення права на опіку. Ви також можете наполягти на тому, щоб працівники відомства зв'язалися з батьками чи родичами дитини та запитали, чи можна передати вам право на опіку. Необхідні довіреності вказані у пункті 2а.

Якщо відомство у справах молоді підтвердить, що ви маєте право на опіку, термін тимчасового взяття під опіку закінчується, і відомство у справах молоді може визнати вас на наступному етапі прийомною сім'єю. Дитина може залишитись з вами на тривалий термін. Необхідно, щоб дитина надала свою згоду, і щоб це відповідало її інтересам.

Після підтвердження права на опіку у вас також з'являється можливість звернутися за підтримкою до відомства у справах молоді, особливо якщо ви визнані прийомною сім'єю. Спільно з відомством у справах молоді ви можете з'ясувати, якої підтримки потребує дитина, і якої підтримки потребуєте ви самі, щоб забезпечити хороший догляд за дитиною, наприклад, у консультуванні або психосоціальній підтримці. Відомство у справах молоді має реагувати на ваші проблеми. Ви маєте на це право. Наполягайте своєму праві. Якщо вам відмовили та направили до спільних координаційних пунктів для біженців з України, зв'яжіться з одним із уповноважених офісів омбудсмена у вашій федеральній землі: <https://ombudschaft-jugendhilfe.de/ombudsstellen/> (сторінки німецькою мовою).

Інформація для батьків та інших законних опікунів дітей-біженців

Ви

- в'їхали до Німеччини разом із дитиною, або
- є особою, яка має право на опіку над дитиною-біженцем, яка була підтверджена відомством у справах молоді, або
- є особою, яка здійснює піклування про дитину, окрім опікуна.

У цих випадках ви та дитина маєте право на:

1. Допомогу у вихованні від відомства у справах молоді та відповідні види допомоги.

Відповідно до Соціального кодексу VIII відомство у справах молоді має надавати вам підтримку. Міністерство у справах сім'ї, яке написало рекомендації відомствам у справах молоді, також підтримує вас у цьому праві. Наполягайте на своєму праві, якщо вам потрібна допомога. Якщо вам все ж таки відмовили, зв'яжіться з одним із уповноважених офісів омбудсмена у вашій федеральній землі:

<https://ombudschaft-jugendhilfe.de/ombudsstellen/>.

2. Допомогу на дитину, батьківську допомогу та аванс із виплати аліментів. Якщо ви маєте дозвіл на перебування з метою отримання тимчасового захисту, ви маєте право на отримання допомоги на дитину, батьківської допомоги і, якщо ви є одним з батьків, який виховує дитину самостійно, на аванс із виплати аліментів. Додаткову інформацію можна знайти тут: <https://familienportal.de/familienportal/lebenslagen/zuwanderung-und-integration/informationen-ukraine> (кількома мовами).

3. Безпечний притулок. Незалежно від того, де і як ви розміщені: ви та ваші діти маєте право на безпечне місце для відпочинку та усамітнення. Воно має замикатися. Вночі у всій будівлі має бути хороше освітлення, щоб ви відчували себе у безпеці. Якщо в якийсь момент ви відчуєте себе невпевнено або зазнаєте тиску, постарайтеся якнайшвидше змінити житло, навіть якщо ви живете у квартирі, що належить приватній особі. Якщо ви живете у гуртожитку для біженців, поділіться своїми побоюваннями з керівництвом або з людиною у гуртожитку, якій ви довіряєте. Якщо це не покращить ситуацію, спробуйте змінити гуртожиток та/або звернутися до Flüchtlingsrat (Флуктлінгсрат) у вашій федеральній землі. Перелік рад у справах біженців можна знайти тут: <https://www.fluechtlingsrat.de/> (сторінки німецькою мовою).

4. Доступ до постійного відвідування школи. У Німеччині всі діти віком від шести років мають право, а, починаючи з моменту реєстрації, вони також зобов'язані відвідувати школу. Ви повинні зареєструвати дитину для того, щоб вона відвідувала школу. Для цього зверніться до відповідного відомства у справах школи у вашому місті / регіоні: www.bildungsserver.de/schulaemter-schulaufsicht-4624-de.html (сторінки німецькою мовою). Навіть якщо ви не плануєте на тривалий час залишатися у Німеччині, відвідування школи може допомогти дитині освоїтися та адаптуватися до нового середовища перебування. Дітям зазвичай необхідні певні щеплення, наприклад проти кору, щоб мати можливість ходити до школи у Німеччині. Додаткову інформацію про обов'язкову вакцинацію проти кору можна знайти тут: www.masernschutz.de

5. Догляд у дитячому дошкільному центрі або за допомогою вихователя, який здійснює денний догляд. Діти віком від одного року мають право на місце в дитячому садку. У деяких федеральних землях не вистачає місць для дітей. Це стосується не лише вихідців

з України чи біженців, а й суспільства загалом. Тим не менш, ви повинні наполягти, щоб отримати місце. Для цього зверніться до місцевого відомства у справах молоді:
<https://www.jugendaemter.com/jugendaemter-in-deutschland/> (сторінки на німецьком мові).
Обратите внимание, что некоторые прививки здесь также обязательны.

6. **Легкодоступну психосоціальну допомогу.** Вживайте заходів, якщо ви та/або дитина-біженець або підліток-біженець опинитесь у надто складній ситуації. Якщо ви чи дитина відчуваєте емоційний стрес, вам мають запропонувати допомогу. Ви можете знайти пропозиції для дітей та сімей за адресою: <https://familienportal.de/familienportal/lebenslagen/krise-und-konflikt/krisetelefone-anlaufstellen> (сторінки німецькою мовою). Наявні також телефони довіри іноземними мовами, наприклад: 0049 30 44 03 08 454 (телефон довіри, мови: українська та російська). Для дітей та підлітків існує спеціальний анонімний та безкоштовний телефон довіри, на який можна телефонувати з мобільних та стаціонарних телефонів: 116 111

Щойно ви зареєструєтесь у Німеччині та отримаєте допомогу, ви можете подати заяву на отримання психотерапевтичного лікування (§ 6, пункт 2 Закону про матеріальну допомогу прохачам притулку (AsylbLG) або Соціальний кодекс V (SGB V)). З можливими пропозиціями підтримки можна ознайомитись на сайті Загальнонімецького об'єднання центрів психосоціальної допомоги для біженців та жертв насильства (BafF):

<https://www.baff-zentren.org/hilfe-vor-ort/psychosoziale-zentren/> (німецькою мовою). Якщо у вас чи у вашої дитини гострий психічний розлад, ви можете у будь-який час звернутися до пункту надання першої медичної допомоги у лікарні.

Закон про надання притулку (AsylbLG) регулює, яку допомогу отримують люди, які щойно прибули до Німеччини.

7. **Ігри для дітей, що відповідають їхньому віку, та пропозиції для підлітків.** У дітей та підлітків є право на отримання місця для ігор, що відповідає їхньому віку, та отримання пропозицій від дитячих та молодіжних організацій. Це стосується як приватних, так і державних гуртожитків для біженців. Якщо немає можливості виділити місце для ігор, можна звернутися за допомогою. Як правило, допомогу можуть надати такі благодійні організації, як «Save the Children Germany eV» або «SOS Children's Villages», а також багато місцевих ініціатив. Також дайте можливість дитині познайомитися з пропозиціями, які не призначені для дітей-біженців, щоб вона могла познайомитися з повсякденним життям у Німеччині та встановити різноманітні контакти (наприклад, дитячі та молодіжні клуби у вашому районі).

III. Інші основні права

1. **Право на проживання та безпеку проживання.** Правила безвізового в'їзду та проживання, а також права на проживання постійно змінюються. На різних веб-сайтах, у тому числі на веб-сайті єдиної інформаційної системи з питань притулку та міграції (<https://www.asyl.net/schutzsuchende-ukraine>, німецькою мовою), а також Міністерства внутрішніх справ та батьківщини (BMI) (<https://www.germany4ukraine.de/hilfeportal-de/einreise-aufenthalt-und-rueckkehr>, кількома мовами), ви знайдете актуальну інформацію про правові норми та відповідне право на проживання. Зверніться до консульського центру з питань законодавства щодо надання притулку та проживання у вашому регіоні. Консульські центри можуть допомогти вам знайти підходящі рішення для вас та вашої родини.
2. **(Державний) гуртожиток для біженців.** Якщо ви зареєстровані в органах влади, і ви не проживаєте у приватному житлі, ви можете спочатку жити у гуртожитку для біженців.
3. **Соціальна допомога та медичне обслуговування.** Щойно ви зареєструєтесь у якості особи, яка шукає захисту, ви одразу отримаєте право на отримання медичної допомоги та соціальної допомоги відповідно до Закону про матеріальну допомогу прохачам притулку (§§ 3, 4 та 6 пункт 2 AsylbLG). Медичною допомогою називається: необхідне лікування гострих захворювань, лікування хронічних захворювань, рекомендовані щеплення, профілактика онкологічних захворювань та дитячі обстеження. Також мають бути надані послуги, пов'язані з вагітністю та пологами (профілактичні медогляди, перебування у лікарні, акушерська допомога та необхідні ліки). Крім цього, після подання заяви вам має бути надана така допомога, як інвалідне крісло, не грошова соціальна допомога чи психотерапія.

З 1 червня 2022 року ви, як і раніше, можете отримувати допомогу відповідно до SGB II або SGB XII і SGB V, доки розглядається ваша заява про захист. Для цього необхідно подати заяву до центру зайнятості. Вам знадобиться так зване тимчасове посвідчення на легальне перебування в країні з відповідного відомства у справах іноземних громадян, яке підтверджує, що ви вже подали заяву і що вона все ще перебуває на розгляді. Як правило, ви отримаєте допомогу відповідно до SGB II або SGB XII протягом місяця після подання заяви.

Другий, п'ятий та дванадцятий Соціальні кодекси (SGB II, V та XII) регулюють у Німеччині соціальну допомогу та медичне страхування для осіб, які в даний час не працюють або працюють недостатньою мірою (SGB II), а також для осіб, які вже досягли пенсійного віку або не можуть працювати через хворобу (SGB XII). SGB V визначає обсяг послуг, що надаються у рамках обов'язкового медичного страхування.

Якщо ви не отримуєте медичну допомогу або отримуєте дуже маленьку допомогу, зверніться до місцевого центру соціального консультування та/або до ради у справах біженців.

Навіть якщо ви не зареєструвалися у якості особи, яка шукає захисту, і знаходитесь в Німеччині без візи, ви маєте право на невідкладну медичну допомогу: ви можете цілодобово звертатися до пункту надання першої медичної допомоги у лікарні. Існують також

організації та приватні лікарські кабінети, які лікують людей без медичного страхування. Огляд можна знайти тут: <https://medibueros.org/> (німецькою мовою) або тут: <http://www.gesundheit-gefluechtete.info/> (німецькою та англійською мовами).

4. **Трудова діяльність.** Після подання заяви про перебування відповідно до § 24 Закону про порядок перебування іноземних громадян (AufenthG) дозволяється займатися трудовою діяльністю, тобто ви можете працювати. Однак це має бути підтверджено у письмовій формі відомством у справах іноземних громадян. В даний час це зазвичай здійснюється при видачі тимчасового посвідчення на легальне перебування в країні, яке включає в себе дозвіл на працевлаштування. Якщо заяву можна подати через інтернет до відомства у справах іноземних громадян, вам дозволяється працювати після підтвердження подання заяви, якщо підтвердження містить явний письмовий дозвіл на роботу. Ви можете дізнатися, чи підключене ваше відомство у справах іноземних громадян до онлайн-системи, на наступному веб-сайті: <https://www.germany4ukraine.de/hilfeportal-de/online-services/aufenthaltserlaubnis#/>. Якщо можливе подання заяви через інтернет, ви можете подати відповідну заяву на веб-сайті. Якщо у вас виникли труднощі з отриманням дозволу на роботу, зверніться до консульського центру.

На закінчення: ви не самотні

Зверніться за порадою та підтримкою, якщо вони вам необхідні. Якщо ви знаходитесь у притулку для біженців, соціальні працівники на місцях можуть допомогти у вирішенні питань, пов'язаних з наглядом за дітьми, школою, пільгами, здоров'ям, роботою тощо. Якщо ви проживаєте у приватному секторі, ви можете знайти пропозиції щодо надання допомоги на веб-сайтах вашого міста чи муніципалітету. На веб-сайті Уповноваженого з питань інтеграції (<https://www.integrationsbeauftragte.de/ib-de>, німецькою мовою) та Ради у справах біженців вашої країни (<https://www.fluechtlingsrat.de/>, німецькою мовою) також представлено інформацію про пропозиції щодо надання допомоги та контактних осіб. Додаткову допомогу можуть надати місцева мерія та центр зайнятості.

Корисні посилання:

- Огляд координаційних центрів, які надають допомогу дітям та неповнолітнім у Німеччині: <https://www.jugendaemter.com/jugendaemter-in-deutschland>
- Інформація Федерального міністерства у справах сім'ї, людей похилого віку, жінок та молоді (BMFSFJ) для українських біженців: <https://www.bmfsfj.de/bmfsfj/themen/ukraine>
- Уповноважений Федерального уряду у справах міграції, біженців та інтеграції; Уповноважений Федерального уряду по боротьбі з расизмом: <https://www.integrationsbeauftragte.de/ib-de/staatsministerin/krieg-in-der-ukraine>
- Інформація для неповнолітніх біженців з України (BumF): <https://b-umf.de/material/bestellung-informationen-fuer-gefluechtete-kinder-und-jugendliche-aus-der-ukraine/>
- Посилання на Міжнародну організацію у справах міграції (IOM): <https://germany.iom.int/de/iom-deutschland-unterstuetzung-fuer-gefluechtete-aus-der-ukraine>
- «Добре, що ти тут!». Ознайомча книга про відомство із захисту дітей та підлітків для дітей-біженців та їх батьків (благодійна організація «Save the Children Deutschland»): https://www.savethechildren.de/fileadmin/user_upload/Downloads_Dokumente/2022/DP_Vorlesebuch/bilder-und-vorlesebuch-deutsch-save-the-children.pdf
- Довідник для батьків «Як я можу допомогти моїй травмованій дитині?» різними мовами: <https://elternratgeber-fluechtlinge.de>
- Асоціація української молоді: <https://cym.org/deu/ger/ueber-cym-de/>
- Об'єднання українських організацій у Німеччині: <https://www.dach-ukraine.de/de/unsere-mitglieder.html>
- Центральна рада синті та рома в Німеччині: <https://zentralrat.sintiundroma.de/zentralrat/mitgliedsverbaende/>
- Ради у справах біженців: <https://www.fluechtlingsrat.de/>
- Загальнонімецьке об'єднання центрів психосоціальної допомоги для біженців та жертв насильства (BafF): <https://www.baff-zentren.org/hilfe-vor-ort/psychosoziale-zentren/>
- Консультаційні послуги по всій країні: <https://adressen.asyl.net/>
- Інформація Федерального Міністерства внутрішніх справ та батьківщини: <https://www.germany4ukraine.de/hilfeportal-de>
- Інформація для громадян третіх країн, які втекли з України: <https://www.asyl.net/start/faq-drittstaatsangehoerige-ukraine>
- Інформація для біженців ЛГБТІК*: Об'єднання організацій ЛГБТІК*- спільноти Німеччини (Bündnis Queere Nothilfe Ukraine) <https://www.queere-nothilfe-ukraine.de/infos-und-angebote/>
- Інформація для синті та рома з України: <https://www.roma-center.de>
- Міжкультурна молодіжна самоорганізація рома та нерома: <https://amarodrom.de/>

Телефони довіри:

Hilfe bei Gewalt gegen Frauen und Kinder und für Schwangere in Not:

Телефони гарячих ліній для допомоги жінкам та дітям, які постраждали від насильства, та вагітним жінкам, які потребують допомоги:

Гаряча лінія для жінок, які постраждали від насильства

Ми також розмовляємо англійською, польською та російською мовами

Hilfe-Telefon Sexueller Missbrauch

Anrufen – auch im Zweifelsfall
0800 22 55 530

Гаряча лінія для допомоги дітям, що постраждали від сексуального насильства

Ми також розмовляємо англійською

Довідкова лінія для вагітних, які потребують допомоги

Ми також розмовляємо англійською, польською та російською мовами

Bundesministerium
für Familie, Senioren, Frauen
und Jugend

Unabhängiger Beauftragter
für Fragen des sexuellen
Kindesmissbrauchs

Anrufe sind kostenfrei und anonym. Im Notfall Polizei unter 110 anrufen.

Дзвінки безкоштовні та анонімні. У надзвичайних ситуаціях телефонуйте до поліції за номером 110.

Вихідні дані:

Видавці:

Міжнародні благодійні організації «terre des hommes», «SOS Kinderdorf», «Save The Children», Федеральна асоціація неповнолітніх біженців без супроводу (BumF), Німецький комітет ЮНІСЕФ.

Редактори:

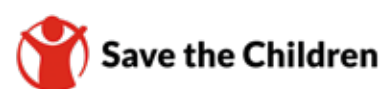
Софія Еккерт (tdh), Свен Штумпф (SOS), Хелен Сандермейер (BumF), Марвін Макніл (Stc), Дезіре Вебер (ЮНІСЕФ), д-р Себастьян Седлмайр (ЮНІСЕФ, відповідальний)

Підписано до друку:

29.09.2022 р.

Оформлення:

Гюнтер Кресс

За фінансової підтримки Агентства ООН у справах біженців

